

Eläinten hyvinvointi matkailupalveluissa

1.1.2016–31.12.2017

Sisällys

Hankkeen perustiedot	3
Hankkeen tausta ja tarve.....	5
Hankkeen yhteys eri ohjelmiin ja strategioihin	8
Muut liitännäisyydet.....	9
Hankkeen tavoitteet.....	11
Hankkeen toiminta-alue, kohderyhmät ja hyödynsaajat	13
Hankkeen toteutustapa.....	14
Työpakettit ja toimenpiteet.....	15
Työpaketti 1: Hankehallinto	15
Työpaketti 2: Eläinten hyvinvointiin liittyvät tiedot ja käytännöt	15
Toimijat.....	19
Toteutusriskit.....	21
Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen	23
Tulokset	24
Tiedottaminen	25
Hankkeen aikataulu	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Hankkeen kustannukset	26

Hankkeen perustiedot

Nimi ja lyhenne

Eläinten hyvinvointi matkailupalveluissa –tiedonvälityshanke

Tiivistelmä

Hankkeen tavoitteena on varmistaa eläinten hyvinvoinnin toteutumista matkailupalveluiden toiminnassa. Lisäksi hankkeen tavoitteena on lisätä matkailuyrittäjien mahdollisuuksia hyödyntää eläinten oikeaa kohtelua ja hyvinvointia markkinoinnissa ja yrityksen kilpailukeinona. Hankkeessa toteutettavan tiedottamistoimien kautta on tavoitteena vaikuttaa eläinten hyvinvointiin, kuluttajien kysyntään sekä yrittäjien toimintatapoihin. Näin tuetaan sekä yksittäisten yritysten, että Lapissa tapahtuvan matkailutoiminnan vastuullisuutta laajemminkin.

Eläimet ovat keskeisessä asemassa lukuisten matkailupalveluiden tuottamisessa. Eläinten hyvinvoinnin ylläpito ja hyvät käsittelytavat mahdollistavat eläinten suoriutumisen työtehtävistään sekä ehkäisevät mahdollisia vaaratilanteiden syntymistä. Eläinten hyvinvoinnin tulee näkyä myös matkailijalle, sillä eläimillä, kuten poroilla ja valjakkokoirilla, on suuri merkitys Lapille myös imagotekijänä. Hyvinvoivat ja porot, koiravaljakot sekä hevoset varjelevat Lapin matkailuimagoa.

Hankkeen tuloksena tuotetaan tiedotus- ja ohjeistusmateriaalia eläinten pidosta, ruokinnasta, hoidosta ja käsittelystä työkäyttöön liittyen. Matkailupalveluissa käytettäviin eläimiin ja niiden hyvinvoinnin ylläpitämiseen liittyvien käytäntöjen kartoituksen pohjalta tuotetaan tietoa. Tietoa välitetään kirjallisessa muodossa mm. artikkeleiden ja julkaisujen kautta, sähköisesti tietoa siirretään videoiden muodossa sekä ohjeistusmateriaalin e-versioiden kautta.

Matkailussa käytettävien eläinten hyvinvoinnin ylläpitämiseen liittyviä oikeita toimintatapoja siirretään konkreettisesti tiedotus- ja sparraustilaisuuksissa, joissa käsitellään työeläinten ruokintaa ja käsittelyä sekä eläinten hyvinvoinnin hyödyntämistä yrityksen liiketoiminnassa.

Hankemuoto ja toimenpide

Hankkeella edistetään seuraavia Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 tavoitteita

- osaaminen, tiedonvälitys, innovaatiot ja yhteistyö maaseudulla lisääntyvät,

Tavoitteita edistetään toteuttamalla prioriteetin 1 ja toimenpiteen M01 mukaista tiedonvälityshanketta.

- Prioriteetti 1: Tietämyksen siirron ja innovaatioiden edistäminen maa- ja metsätaloudessa sekä maaseudulla
 - 1A: Innovaatioiden ja tietämystieteen edistäminen maaseutualueilla

- Toimenpide M01: Tietämyksen siirtoa ja tiedotusta koskevat toimet
 - Alatoimenpide 1.2: Tuki esittely- ja tiedotustoimintaan
 - Tiedonvälitystoimin helpotetaan eri tavoin tieteellisen ja muun luotettavan tiedon, innovaatioiden ja muun osaamisen saattamista toimijoiden käyttöön.

Hanke toteuttaa myös Lapin alueellisen ohjelman prioriteetteja 1 ja 6

- Maaseudun kehittämisen alueellinen prioriteetti 1: Tietämyksen siirron ja innovaatioiden edistäminen maaseudulla.
- Maaseudun kehittämisen alueellinen prioriteetti 6: Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla

Hankkeen toteuttajat

Hallinnoija/päätoteuttaja

Lapin ammattikorkeakoulu Oy, Jokiväylä 11 C, 96300 Rovaniemi

Yhteyshenkilö

Eila Linna, TKI – päällikkö, Matkailupalveluiden osaamisala
Viirinkankaantie 1, 96500 Rovaniemi
eila.linna@ulapland.f / 040 735 5300

Osatoteuttaja

Lapin yliopisto, PL 122, 96101 Rovaniemi

Yhteyshenkilö

Eila Linna, Lapin yliopisto/MTI kehityspäällikkö
Viirinkankaantie 1, 96500 Rovaniemi
eila.linna@ulapland.f / 040 735 5300

Toiminta – alue ja toiminta – aika

Maakunnallinen/Lappi 1.1.2016–31.12.2017

Hankkeen tausta ja tarve

Eläimet matkailupalveluissa

Lapin matkailussa eläimiä käytetään paljon apuna matkailupalvelujen tuottamisessa. Näistä keskeisimpiä ovat valjakkokoirat, porot sekä hevoset. Niiden avulla esimerkiksi kuljetetaan matkailijoita, jolloin eläin on keskeisesti mukana matkailupalvelun tuottamisessa. Usein myös eläinten hoitaminen ja muunlainen vuorovaikutus ovat osa matkailutuotetta. Eläinten hyödyntämisen myötä nousee esille kysymys niiden hyvinvoinnista ja oikeanlaisesta kohtelusta. Niin yleisesti kuin matkailupalveluiden tuottamisessa käytettävien eläinten huonoista elinoloista ja huonosta kohtelusta on esimerkkejä sekä Suomesta että maailmalta.

Asiakkaat kaipaavat vastuullista toimintaa

Vastuullisuus tulee koko ajan yhä tärkeämmäksi osaksi matkailuyritysten toimintaa, sillä matkailijat ovat yhä kiinnostuneempia ja tietoisempia siitä, mitä seurauksia heidän valinnoilla voi olla. Näin ollen he kyseenalaistavat ja välttävät niitä palveluja, joiden tuottamistavat ovat arveluttavia. Myös Suomessa matkailuyritykset ovat ottaneet vastuullisuuden osaksi yritystoimintaansa esimerkiksi niin, että toiminta on enemmän julkista asiakkaiden ja sidosryhmien suuntaan. Yritystoiminnan vastuullisuudessa pääpaino on kuitenkin ollut vastuullisuus ihmisiä ja ympäristöä kohtaan, jolloin matkailussa käytettävien eläinten kohteluun liittyvä vastuullisuus on siivutettu lähes kokonaan. Eläimiä on kuitenkin käytetty apuna matkailupalveluissa jo kauan ja laajamittaisesti. Matkailupalveluissa käytettäviin eläimiin liittyen on tehty matkailutoiminnan kehittämistä, mutta näkökulmana on ollut matkailupalvelujen turvallisuus tai laatu.

Asiakkaat kiinnittävät huomiota eläinten hyvinvointiin

Lisääntynyt keskustelu eläinten oikeuksista on johtanut siihen, että yhä suurempi osa matkailijoista kiinnittää huomiota siihen, miten matkailupalveluiden tuottamiseen osallistuvia eläimiä kohdellaan. Sen vuoksi eläimiä hyödyntävien matkailupalvelujen tuottamisessa eläinten kokonaisvaltainen hyvinvointi on yksi keskeinen tekijä palvelun eettisyyden näkökulmasta. Tämä tulee korostumaan etenkin tulevaisuudessa. Kuitenkaan matkailuyrittäjillä ei välttämättä ole riittävästi tietämystä tai halua kiinnittää huomiota eläinten hyvinvointiin muuten kuin lakien määräämissä puitteissa. Asiakkaan silmiin eläinten olot ja normaali arki voivat näyttäytyä täysin erilaisilta. Ihmisen ja eläimen välinen kommunikaatio ja yhteistyö välittyvät asiakkaalle. Asiakas arvostaa eläimen hyvää kohtelua, vaikkei hän kieltä ymmärtäisikään. Tieto eläinten käsittelystä ja hyvinvoinnista myös leviää nopeasti, mikä vaikuttaa yrityksen tai jopa koko alueen potentiaalsiin asiakkaisiin. Seurauksena voi olla yrityksen imagon menetys ja sitä kautta myös kilpailukyvyn laskeminen. Yhä suurempi osa nykypäivän matkailijoista tiedostaa ja kiinnittää huomiota matkailupalveluiden tuottamiseen liittyviin eettisiin näkökohtiin. Myös matkanjärjestäjät ovat alkaneet kiinnittää huomiota eläinten kohteluun. Siten matkailuyritysten toiminnassa on tärkeää huomioida eläinten hyvinvointi.

Työtehtävissä olevasta eläimestä on huolehdittava laajittavissa tarpeet huomioiden

Eläinten hyvinvointiin liittyvää tietoa on saatavilla ja yhä enemmän tietoa on myös tutkittua ja tieteellisesti todennettua. Eläimiin kohdistuvat erityiset olosuhteet, kuten ympärivuotinen porojen aitaaminen, työn kuormittavuus, kuljettaminen, matkailuympäristö ja asiakkaat tuovat erityisiä tarpeita eläinten hoidolle. Tietoa ei ole koottu tai sovellettu näistä lähtökohdista katsottuna. Erilaiset tehtävät kuormittavat eläimiä eri tavalla ja riittävästä lepotauoista tulisi huolehtia, kuitenkin ei ole itsestään selvää mikä on riittävä lepo eri työtehtävissä ja olosuhteissa. Eläinten ruokinta työkäytössä muuttuu normaalista energiakulutuksen ja

ruokintaolosuhteiden muuttuessa. Eläinten koulutus tulisi toteuttaa huomioiden tuleva työtehtävä ja -ympäristö, samoin varusteiden sopivuus tulisi varmistaa. Eläinten pito- ja työolosuhteet tulisi rakentaa turvallisiksi niin eläinten, asiakkaiden kuin työntekijöidenkin näkökulmasta. Eläinten hyvinvointiin vaikuttavat myös lajityypillisen käyttäytymisen mahdollistaminen. Eläinten käsittely vaikuttaa myös eläimen hyvinvointiin ja tehtävien mielekkääseen hoitamiseen. Kaikkien näiden eläinten hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden kautta voidaan antaa eläimille paremmat valmiudet työskennellä matkailupalveluissa.

Yksi syy eläinten kohtelusta esiin nousseeseen keskusteluun voi olla myös tietämättömyys eläinten tarpeista. Ostotilanteessa uudet eläinten omistajat voivat olla tietämättömiä koiravaljakossa työskennelleen koiran soveltuvuudesta kotisohvalle tai vaikkapa poron lajityypillisestä käyttäytymisestä. Lisäksi poroja myydään myös Suomesta ulkomaisiin eläintarhoihin ja matkailuyrityksiin, joissa on tarvetta saada lisätietoa erityisesti porojen lajityypillisestä käyttäytymisestä ja kohtelusta.

Myös sesonkityöntekijöiden keskuudessa tiedonpuute eläinten käsittelystä ja niiden ominaisuuksista voivat johtaa epäsuotuisien tai jopa vaarallisten tilanteiden syntymiseen. Sesonkityöntekijöille voivat pohjoisen alueen eläimet ja niiden käsittely on vieraampaa. Oikeat toimintatavat ja osaaminen varmistavat työntekijöiden työturvallisuutta, asiakkaiden turvallisuutta sekä turvaavat eläinten hyvinvointia.

Eläinten hyvinvointi kilpailutekijäksi

Lappilaisten matkailuyritysten kilpailukykytekijäksi voisi muodostua eläinten selvästi nähtävillä oleva hyvinvointi, johon tähdätään määrätietoisella ja johdonmukaisella toiminnalla eläinten ylläpidossa. Eläinten ylläpito on osa yrityksen esteettömyyttä ja saavutettavuutta, jotka ovat tärkeitä palvelun laatua arvioitaessa. Eläinten hyvinvointi on myös osa matkailuyritysten yhteiskuntavastuuta, jonka toteuttaminen on yksi yrityksen menestystekijöistä. Hyvinvoivat eläimet myös vähentävät kustannuksia. Siten matkailussa käytettävien työeläinten hyvinvointi mahdollistaa ja parantaa myös ihmisten toimeentuloa. Valtaosa eläimiä matkailupalvelujen tuottamisessa hyödyntävistä yrityksistä on maaseudulla sijaitsevia pk-yrityksiä, joiden ongelmana on eläinten hyvinvointiin liittyvien imagoseikkojen osittainen tiedostamattomuus. Yrityksille ei ole myöskään syntynyt yhtenäisiä käytänteitä eläinten ylläpitoon liittyen.

Matkailuyrityksissä laadun ja sitä kautta myös kilpailukyvyn kehittäminen edellyttävät yhä vastuullisempaa kokonaisvaltaista kehittämistä. Eläimiä matkailutuotteissaan hyödyntävissä yrityksissä on eläinten hyvinvointi olennainen osa vastuullisuutta. Tämä tiedostetaan jo joissakin yrityksissä ja ne ovatkin nostaneet hankkeen tarpeet esille oman liiketoimintansa kehittämiseksi. Hankkeen suunnittelun lähtökohtana on ollut yrittäjien halu panostaa eläinten hyvinvointiin sekä eläimen itsensä että yrityksen liiketoiminnan näkökulmasta. Matkailuyrityksille on luotu erilaisia laatukäsikirjoja, mutta niissä keskitytään esimerkiksi markkinoinnin laatuun ja yrityksen turvallisuusnäkökohtiin. Erityisesti eläimiä hyödyntäville yrityksille suunnatut laatukäsikirjat ovat harvalukuisia ja niissäkin näkökulma on ihmiskeskeinen. Esimerkiksi porotilamatkailuyritysten laatukäsikirjassa eläinten hyvinvointi osana yrityksen laatua on jäänyt vähälle huomiolle. Muutamat yritykset ovat olleet kiinnostuneita hankkeesta ja ilmaisseet, että hankkeen tulisi olla jotakin syvemmälle menevää kuin esimerkiksi jotain matkailualan laatujärjestelmiin liittyvää. Hyvien toimintatapojen levittämisen kautta varmistetaan elinkeinon toiminnan lisäksi myös matkailuun liittyviä imagollisia asioita. Hankkeella vastataan näihin tarpeisiin.

Eläinten hyvinvointi on edellytys eläimen eettiseen työkäyttöön, sen työssä jaksamiseen, terveyden tilan ylläpitämisen ja hyvinvoinnin kokemiseen. Hyvinvoiva eläin on myös matkailuyrittämisen ehto ja osa lappilaista imagoa.

Hankkeen yhteys eri ohjelmiin ja strategioihin

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 tavoitteena on, että osaaminen, tiedonvälitys, innovaatiot ja yhteistyö maaseudulla lisääntyvät. Tiedon siirto ja jakaminen on tärkeää Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kokonaisuuden kannalta. Eläinten hyvinvoinnin lisääntyminen ja yritysten kilpailukyvyn lisääntyminen mahdollistetaan koostamalla ja soveltamalla tietoa ja välittämällä se yrittäjien, matkailutyöntekijöiden ja muille eläinten hyvinvoinnista kiinnostuneille. Asiakkaiden huomio kiinnittyy eläinten kohteluun, näin myös asiakaslähtöisyyteen vastataan kehittämällä matkailupalveluissa olevien eläinten hyvinvointia. Tiedotuksella parannetaan osaamista, jonka kautta lisätään eläinten hyvinvointia, maaseudun elinkeinoelämän kestävyttä ja maaseudun yritysten kilpailukykyä.

Suomen matkailustrategia 2020 on kehittämässä matkailualaa kolmen toimenpidekokonaisuuden kautta, joista ensimmäinen on matkailusektorin kehittäminen. Siinä tavoitellaan sekä julkisen sektorin että matkailuelinkeinon toimenpiteillä toimialan taloudellisen merkittävyyden kohentamista, osaamisen lisäämistä, ja suunnitelmallisen, sektorirajat ylittävän yhteistyön parantamista. Hankkeen tiedonvälitystoiminnot lisäävät osaamista ja vastaavat myös toimenpidekokonaisuuden osatavoitteeseen jossa pyritään huomiomaan kestävä kehitys matkailun liiketoiminnan prosesseissa ja palvelutarjoomassa. Tiedonlisäämisellä on merkitystä kuluttajien valinnoissa ja palveluiden tuottamisessa myös eläinten avulla toteutetuissa matkailupalveluissa. Osatavoitteena toimenpidekokonaisuudessa on mainittu myös tutkimus- ja markkinatiedon parempi hyödyntäminen. Hankkeen tuottaa ja soveltaa olemassa olevaa tietoa joka välitetään käytännönläheisesti elinkeinolle.

Lapin alueellinen maaseudun kehittämisstrategian 2014–2020 prioriteetti 1: Tietämyksen siirron ja innovaatioiden edistäminen maaseudulla, ja prioriteetti 6: Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla ovat hankkeen keskiössä. Ohjelmassa painotetaan maaseutuyrittäjyyttä, jonka kehittämisessä huomioidaan paremmin asiakkaat eli tuotetaan tuotteita ja palveluita, joille on kysyntää. Hankkeen toimenpiteillä tuetaan vahvasti tätä painostusta ottamalla asiakkaiden toiveet huomioon mm. eettisten normien, eläinten ja tuottajien hyvinvointiin kohdistettujen toimien osalta. Toimenpiteissä hanke tukee maatalouden, porotalouden ja matkailun osakokonaisuuksia.

Lapin maaseutuohjelmassa (Kymmenen virran maa) painotetaan monipuolisen maaseutuyrittämisen edistämiseen mm. lisäämällä koulutuksen, neuvonnan ja elinkeinoelämän yhteistyötä. Hankkeen tuloksilla vahvistetaan yhteistyötä ja lisätään osaamista tarjoamalla täsmätietoa alueen elinkeinoelämän tarpeisiin matkailupalveluissa käytettävien eläinten hyvinvoinnin turvaamisesta sekä sen hyödyntämisestä liiketoiminnassa.

Lapin maakuntaohjelmassa (Lappi-sopimus) mainitsee 2017 vuoden yhdeksi tavoitetilakseen metsän, matkailun, kaivosten ja luonnontuotteiden merkityksen vahvistuneen elinkeinoelämässä. Hankkeen toimenpiteet turvaavat eläinten hyvinvoinnin osalta vastuullisen matkailun kehittämistä. Samalla saatetaan luontoon ja kulttuuriin perustuvan matkailun tuotteet vastaamaan kohderyhmien toiveita eettisestä ja vastuullisesta matkailusta.

Itä- ja Pohjois-Suomen älykkään erikoistumisen strategiassa matkailuala on mainittu erikseen: Matkailun toimintaedellytysten kehittäminen ja erityisesti kestävän matkailun edistäminen. Lapin taloudellisen kehityksen ajureiksi strategiassa on mainittu matkailu ja siihen liittyvien lähialojen kehittäminen uusien palvelujen ja tuotteiden muodossa. Eläinten hyvinvointi matkailupalveluissa – tiedonvälityshankkeessa tuotetaan eläinten hyvinvointia edistävää tietotusta ja lisätään osaamista tiedon hyödyntämiseksi ja kaupallistamiseksi.

Lapin matkailustrategian 2015–2018 teemassa tutkimus, koulutus, kehittäminen ja ennakointi asettavat tavoitteekseen korkeakoulujen ja elinkeinojen välisen yhteistyön ja keskinäisen tiedonvaihdon tiivistämisen. Eläinten hyvinvointiin liittyvä tiedon välittäminen tehostaa korkeakoulujen yhteistyötä ja tiivistää eri elinkeinojen yrittäjien yhteistyötä. Tavoitteena teemassa on myös matkailualojen ja yritystoiminnan kehittämistä tukevan tiedon tuottaminen ja sen käytettävyyden lisääminen. On koettu, että vaikka saatavilla on paljon ajankohtaista ja korkeatasoista tietoa, se ei tavoita elinkeinojaa riittävän tehokkaasti tai nopeasti. Matkailuelinkeino kaipaa enemmän helposti omaksuttavissa olevaa tietoa käytännön haasteisiin vastaamista, jota hanke tukee tuottamalla suoraan käytäntöön sovellettavaa tietoa niin liiketoiminnan kehittämiseksi kuin eläinten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Strategia teemana on myös matkailun laatu ja turvallisuus, jonka tavoitteena on mm. turvallisuuden ja laadun vahvistaminen osana yritysten perustoimintaa. Hanke tukee tavoitteen toteutumista lisäämällä yrittäjien, asiakkaiden, työntekijöiden ja eläinten turvallisuutta sekä kehittämällä laadukasta ja vastuullista matkailutoimintaa.

Muut liitännäisyydet

Hankeliitynnät

Hanke jatkaa aikaisemmissa hankkeissa aloitettuja kehittämistoimia soveltamalla tietoja elinkeinojen tarpeisiin ja siirtämällä tietoja hyödynnettäväksi.

Hanke kytkeytyy seuraaviin Lapin yliopiston hallinnoimiin ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta rahoitettuihin hankkeisiin:

- Porotilamatkailun laadun kehittämishanke 2006-2011. Haettava hanke jatkaa Porotilamatkailuhankkeen teemaa keskittymällä mm. poron hyvinvointiin ja sen hyödyntämiseen matkailukäytössä.
- Koiravaljakkoyritykset laadulla menestykseen -hanke 2011 – 2012. Haettava hanke jatkaa edellä mainitun hankkeen turvallisuusteemaa keskittymällä eläinten hyvinvointiin osana matkailutuotteen turvallisuutta.

Hanke kytkeytyy seuraaviin Lapin ammattikorkeakoulun hallinnoimiin ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta rahoitettuihin hankkeisiin:

Poron lisäruokinta, talvitarhaus ja elävänä kuljettamisen hyvät käytänteet 2011–2014. Hanke jatkaa poron ruokinnasta saadun tiedon soveltamista matkailukontekstiin.

Hanke kytkeytyy seuraaviin Lapin yliopiston/Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin hallinnoimiin ja Manner-Suomen rakennerahasto ohjelmasta rahoitettuihin hankkeisiin:

- Ennakoinnista kilpailukykyä Lapin matkailulle, EAKR 2010-2013. Haettava hanke jatkaa matkailun ennakoitihankkeen teemaa keskittymällä tulevaisuuden matkailijoiden huomioimiseen matkailussa käytettävien eläinten hyvinvointia hyödyntämällä.

Kestävähkehitys

Hankkeen toimenpiteissä on huomioitu kestävän kehityksen periaatteet. Hankkeen tulokset tukevat kestävän toimintatavan käyttöön ottoa erityisesti eläinten kohtelussa ja pito-olosuhteissa.

Ekologinen kestävyys

Hankkeen myötä eläinten hyvinvointi ja sen merkityksen ymmärtäminen lisääntyvät. Hanke lisää yleisellä tasolla tietämystä matkailussa käytettävien eläinten hyvinvoinnista. Sen myötä myös yrittäjien, asiantuntijoiden sekä viranomaisten välinen yhteistyö lisääntyy. Tieto oikeanlaisesta eläimen ylläpidosta vähentää esimerkiksi eläimen ruokintaan liittyvää ympäristön kuormittamista. Myös ajoreittien suunnittelussa voidaan ottaa paremmin huomioon eri näkökulmat, mikä lisää eläinten turvallisuutta. Kuormitus ympäristöä kohtaan vähenee, kun voidaan mahdollisesti käyttää samoja reittejä.

Sosiaalinen kestävyys

Hankkeessa otetaan huomioon paikallisten ihmisten näkemykset siitä, että eläinten hyvinvointia matkailupalveluissa tulisi parantaa. Hankkeessa huomioidaan paikallisuus ja sen tavoitteena on lisätä matkailutoimintaan kytköksissä olevien eri tahojen välistä vuorovaikutusta. Paikallisten tietämys eläinten hyvinvoinnista ja matkailijoiden tietämys eläinten huolehtimisesta lappilaisena käytäntönä lisääntyvät. Tämä edistää matkailun turvallisuutta. Sekä paikalliset että matkailijat voivat tulevaisuudessa toimia niin, että eläinten hyvinvointi ja sitä kautta myös paikallisten ihmisten hyvinvointi lisääntyvät.

Taloudellinen kestävyys

Eläinten hyvinvointiin liittyvien hyvien toimintatapojen ja niistä viestimisen myötä matkailijat ja matkanjärjestäjät ovat valmiita sijoittamaan enemmän kestäväällä tavalla tuotettuihin palveluihin. Hankkeen tavoitteena on myös kehittää eläimiä hyödyntäviä matkailutuotteita niin, että tuotteen elinkaari pitenee. Hankkeen myötä matkailualalla toimivien eri tahojen ja etenkin yrittäjien välinen yhteistyö lisääntyy. Tietämyksen lisääntymisen ja jakamisen myötä eläimistä ja niiden hoidosta voidaan kehittää tuotteita myös sesonkien ulkopuolelle, mikä tasaa matkailun kausivaihteluita. Siten hankkeesta hyötyy koko Lapin alue.

Kulttuurinen kestävyys

Hanke edistää paikalliskulttuurin säilymistä, jossa eläinten käytöllä ja hoidolla on keskeinen asema. Tieto paikalliskulttuurista ja eläinten asemasta siinä siirtyy lopulta myös matkailijoille. Sekä paikalliset toimijat että matkailijat oppivat kunnioittamaan eläinten hyvinvointia osana lappilaista paikalliskulttuuria.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteet vastaavat Manner-Suomen maaseutuohjelman tavoitteita – osaamisen lisäämistä, tiedonvälitystä, innovaatioita ja yhteistyötä maaseudulla.

Hankkeella tavoitellaan popularisoidun ja yritysten käyttöön sovelletun tiedon tuottamista eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja niiden merkityksestä yrityksen imagoon ja kilpailukyvyille. Tavoitteena on käytännön tietojen ja yhtenäisten toimintatapojen saattaminen hyödynnettäväksi. Näiden kautta on tavoitteena varmistaa eläinten hyvinvointia matkailupalveluissa sekä lisätä matkailuyrittäjien mahdollisuuksia hyödyntää eläinten oikeaa kohtelua ja hyvinvointia markkinoinnissa ja yrityksen kilpailukeinona. Tavoitteiden saavuttamisen kautta lisätään alueen osaamista ja tietämystä sekä vahvistetaan toimialarajat ylittävää yhteistyötä.

1. Hankkeella turvataan eläinten hyvinvointia työkäytössä ja myyntitilanteissa

Hankkeen tavoitteena on etsiä hyvät käytänteet eläinten (poro, koira, hevonen) pitoon, hoitoon, ruokintaan ja käsittelyyn ja välittää ne mm. kotieläinpihojen ja matkailutoimijoiden hyödynnettäväksi, sekä yleisesti eläinten hyvinvoinnista kiinnostuneille toimijoille. Hankkeessa toteutettavan tiedottamistoimien kautta on tavoitteena vaikuttaa ihmisten toimintatapojen muutosten kautta eläinten hyvinvointiin. Eläinten hyvinvoinnin ylläpito ja hyvät käsittelytavat mahdollistavat eläinten suoriutumisen työtehtävistään sekä ehkäisevät mahdollisia vaaratilanteiden syntymistä. Hyvinvoivat porot, koiravaljakot sekä hevoset varjelevat myös Lapin matkailuimagoa.

2. Hankkeella tuodaan eläinten hyvinvoinnista lisämahdollisuuksia matkailuyrityksen kilpailukykyyn, markkinointiin ja laatukehitykseen

Hankkeen tavoitteena on lisätä maaseudun matkailuyrittäjien tietämystä eläinten hyvinvoinnista ja oikeasta kohtelusta sekä sen merkityksestä yrityksen imagolle ja kilpailukyvyille. Yrittäjiä ohjataan toimintatapojen muutokseen monipuolisen tiedonvälityksen avulla. Hankkeen myötä matkailuyrityksillä on paremmat mahdollisuudet hyödyntää eläinten hyvinvointia osana yrityksen laatua ja tuotekehitystä. Yritykset voivat käyttää eläinten hyvinvointia ja oikeaa kohtelua myös markkinointikeinona. Ne pystyvät vastaamaan paremmin kuluttajien kysyntään panostamalla eläinten hyvinvointiin sekä eläinten kohtelussa että liiketoiminnassaan. Sitä kautta myös niiden kilpailukyky kasvaa. Hankkeella tuetaan siis maaseutuyrittäjien ammatillisen osaamisen ja maaseutuyritysten innovaatioiden kasvua.

3. Hankkeella vaikutetaan vastuullisen ja turvallisen toiminnan kehittämiseen

Taloudellisen näkökulman lisäksi hanke edesauttaa matkailuyrityksiä vastaamaan paremmin myös sosiaalisen vastuullisuuden asettamiin vaatimuksiin. Hankkeella parannetaan matkailussa käytettävien eläinten ja matkailutyöntekijöiden sekä asiakkaiden hyvinvointia. Hyvinvoiva ja oikein käsitelty ja koulutettu eläin on yrityksessä myös turvallisuustekijä. Sosiaalinen vastuullisuus toteutuu myös maaseutuyrittäjien keskinäisen sekä heidän ja sidosryhmien välisen yhteistyön lisääntymisen kautta. Siten hankkeesta hyötyy lappilainen maaseutu laajemminkin.

Hankkeen tavoitteiden saavuttamista seurataan maksatuskausittain ja tavoitteiden toteutumista käsitellään hanketoteuttajien ja ohjausryhmien kokouksissa. Tavoitteita mitataan tilaisuuksien järjestämisten tilastoinnin sekä mediaseurannan kautta, lisäksi seurataan tapahtumiin osallistuneiden määrää

Hankkeen toiminta-alue, kohderyhmät ja hyödynsaajat

Hankkeen ensisijaisena toiminta-alueena on koko Lapin maakunta.

Hankkeen pääasiallisena kohderyhmänä ovat Lapissa toimivat pk-yritykset, jotka käyttävät työeläimiä palveluidensa tuottamisessa. Hankkeessa käsiteltäviin työeläimiin kuuluvat porot, valjakkokoirat sekä hevoset. Hankkeessa tapahtuva tiedotustoiminta on yleistä, joten siitä voivat halutessaan hyötyä myös Lapin ulkopuolella toimivat matkailuyritykset. Hankkeen kohderyhmänä ovat myös yhdistykset, joiden tarkoituksena on koota yhteen matkailuyrittäjiä ja lisätä heidän välistä yhteistyötä..

Hankkeen muita hyödynsaajia ovat matkailuyritykset, jotka hyödyntävät toiminnassaan eläimiä muuten kuin työtarkoitukseen. Näitä ovat esimerkiksi kotieläinpihat ja eläintarhat. Eläinten hyvinvointiin liittyvä tieto on hyödynnettävissä myös laajalla yleisöllä, kuten koira- ja hevosharrastajilla sekä porotilallisilla. Hyödynsaajiin lukeutuvat myös matkailupalveluita välittävät yritykset kuten isot safaritalot. Tiedonvälityksen kautta myös niiden tietämys eläinten kohtelusta yrityksissä kasvaa. Hankkeen välillisinä hyödynsaajina ovat myös Lappiin tulevat matkailijat, sillä heidän tietoisuutensa eläinten kohtelusta lisääntyy. Hankkeen aikana Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopisto tekevät opetustoiminnan tiimoilta tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa, joten välillisenä kohderyhmänä ovat myös Lapin ammattikorkeakoulun teollisuuden ja luonnonvarojen osaamisala sekä MTI:n matkailualan koulutus ja opiskelijat.

Hankkeesta on hankesuunnitteluvaiheessa tiedotettu seuraavia toimijoita

Hetta Huskies, Enontekiö
Wanhan Niskalan Issikat, Rovaniemi
Team Lindberg, Tervola
Arctic Reindeer, Rovaniemi
Polar Lights Tours, Levi/Kittilä
Ranuan eläinpuisto, Ranua
Powerun Adventures, Ylläs/Kolari
Harrinivan lomakeskus, Muonio
Dacaben Husky- ja Issikkaretket, Ylläs/Kolari
Konijängän kotieläinpiha, Ylläs/Kolari
Valvontaeläinlääkäri Raisa Kiimamaa, Sodankylä
Lapin Koiravaljakkoyrittäjät ry
Porotilamatkailu ry
Suomen Vaellustallien Liitto ry

Hankkeen toteutustapa

Hanketta toteutetaan matkailun ja luonnonvara-alan yhteistyönä ja se tuottaa uutta osaamista molemmille aloille. Arktinen olosuhdeosaaminen on Lapin AMKin läpileikkaava kärkiteema. Se huomioidaan myös tämän hankkeen kautta, jossa lisätään olosuhdeosaamista liittyen koiravaljakkojen, hevosten ja porojen hoitoon pohjoisessa matkailukontekstissa. Hankkeessa huomioidaan pohjoisen matkailun tuomat haasteet eläinten käsittelyyn, ruokintaan ja hoitoon sekä tuotetaan tähän liittyvää uutta tietoa niin elinkeinojen kuin oppilaitoksenkin hyödynnettäväksi. Yliopiston ja AMKin yhteistyön toteutuminen syventää molempien organisaatioiden henkilöstöjen osaamista, sekä mahdollistaa yhteistyönä jatkohankkeiden tai palvelutuotteiden toteuttamisen aihealueeseen liittyen

Hankkeessa toteutetaan tiedonvälitystä seuraavan prosessin mukaisesti

- tiedonhankinta ja materiaalinkerääminen
- hyvien käytänteiden hankinta
- tiedon koonti ja tietoon perehtyminen
- tiedon muokkaaminen ja soveltaminen matkailukontekstiin
- tiedon tuottaminen viestintämateriaaliksi
- tiedon jakaminen ja siirtäminen kirjallisesti, kuvallisesti ja suullisesti
- tiedon tallentaminen edelleen hyödynnettäväksi
- osaamisen ja innovaatioiden edistäminen

Lapin Amk keskittyy eläimen hyvinvoinnin näkökulmaan ja Lay liiketoiminta- ja asiakasnäkökulmaan Työpaketteja lävistää hankkeen monipuolinen integraatio sekä Lapin ammattikorkeakoulun että Lapin yliopiston oppimistarjontaan. Yksi opiskelija tekee asiantuntijaharjoittelun hankkeessa ja hankkeeseen liittyen tehdään mahdollisesti myös opinnäytetöitä. Hanke integroidaan useisiin molempien oppilaitosten tarjoamiin kursseihin.

Työpaketit ja toimenpiteet

Hanke käynnistetään tammikuussa 2016 ja toiminta-aikaa hankkeessa on 2 vuotta.

Hankkeen toiminnot on jaettu työpaketteihin seuraavasti

TP 1 Hankehallinto

TP 2 Eläinten hyvinvointiin liittyvät tiedot ja käytännöt

TP 3: Tiedon koonti ja muokkaaminen

TP 4.: Yleiset tiedotustilaisuudet

TP 5: Yrittäjien sparraus

TP 6: Ohjeistus- ja markkinointimateriaali

Työpaketti 1: Hankehallinto

Keskeisiä toimenpiteitä

- koordinointi
- järjestäytyminen
- taloushallinto
- ohjausryhmätyö
- viestintä
- raportoinnit ja tavoiteseuranta

Hankehallinnoinnista (taloushallinto, resursointi, koordinointi, toimintaraportit yms.) vastaavat hanketoteuttajat toimenpiteiden ja osuuksiensa puitteissa. Lapin AMK kokoaa maksatukseen tarvittavat tiedot ja toimii rahoittajan kanssa yhteystahona. Hankkeelle määritelty ohjausryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Lapin AMK kutsuu ohjausryhmän kokoon.

Päävastuu Lapin amk, Lapin YO osuutensa laajuudessa

Työpaketti 2: Eläinten hyvinvointiin liittyvät tiedot ja käytännöt

Toteutus Helmi-elokuu 2016

Keskeisiä toimenpiteitä

- Olemassa olevan tiedon ja materiaalin hankkiminen ja kokoaminen
- Olemassa olevaan materiaaliin syventyminen
- Mitä, miten, missä ja kuka hyödyntää eläimiä Lapin matkailupalveluissa –tiedonhankinta
- yrittäjähaastattelut (n. 10 kpl)
- Asiakasnäkökulman selvittäminen (matkailijoiden haastattelut sekä havainnointi palvelutilanteissa)
- Viranomaisten haastattelut
- Käytänteiden havainnointi paikan päällä yrityksissä

Työpaketin toteuttamisesta vastaavat Lapin amk ja Lapin yliopisto yhdessä. Amk keskittyy eläimen hyvinvoinnin näkökulmaan ja Lay liiketoiminta- ja asiakasnäkökulmaan.

Olemassa olevaa tietoa kootaan lainsäädännön, tutkimus- ja kehittämistulosten sekä muun kirjallisuuden kautta. Muuta materiaalia aihepiireihin liittyen hankitaan oppaista ja kansallisista sekä kansainvälisistä ohjeistuksista Materiaaliin perehdytään ja hankitaan lisätietoa asiantuntijoiden kautta. Eläinten hyvinvointia tarkastellaan mm. ympäristön (työympärist ja pito-olosuhteet..), ruokinnan (ravinto, rehut, ruokintatavat..), työn ja toiminnan (koulutus, lepo/rasitus, varusteet, kuljetus, käsittely..) sekä käyttäytymisen (lajityypillinen käyttäytyminen, käyttäytymisen tulkinta ...) osa-alueista.

Tietokoontia toteutetaan myös yleisesti matkailupalveluissa toimivien eläinten osalta, jossa hankitaan tietoa mm. mitä eläinlajeja on käytössä, miten näitä eläimiä käytetään sekä missä palveluissa eläimet toimivat. Samalla selvitetään palveluiden tuottajien näkökulmia sekä tarpeita eläinten työkäytöstä. Työpaketissa selvitetään myös asiakkaiden ja palveluiden ostajatahojen näkökulmaa eläinten työkäyttöön sekä heidän tietotasoa ja tarpeita.

Käytännön tietoja hankitaan haastattelemalla yrittäjiä sekä havainnoimalla käytännön toimintaa (eläinten, toimintaympäristön, toiminnan ja asiakkaiden näkökulmista). Haastavimmat tilanteet eläinten työkäyttöön liittyvässä toiminnassa selvitetään viranomaisten (valvontaeläinlääkärit yms.) haastatteluiden kautta.

Työpaketti 3: Tiedon koonti ja muokkaaminen

Toteutus: elo-Syyskuu 2016

Keskeisiä toimenpiteitä

- Hankitun tiedon koonti, muokkaus ja soveltaminen
- Eläinten hyvinvointiin liittyvien käytänteiden luominen + tietopaketit (suom.+engl.)
- Eläinten hyvinvoinnin hyödyntäminen liiketoiminnassa –mahdollisuuksien esiintuominen + tietopaketit (suom.+engl.)
- Tietoa kokoava ja käytänteiden toimivuutta varmistava työpaja

Työpaketin toteuttamisesta vastaavat Lapin amk ja Lapin yliopisto yhdessä. Amk keskittyy eläimen hyvinvoinnin näkökulmaan ja Lay liiketoiminta - ja asiakasnäkökulmaan. Mukana myös asiantuntijatahoja.

Hankkeessa hankitut tiedot kootaan ja sovelletaan matkailukontekstiin. Eläinten hyvinvointiin liittyvät tiedot tarkastellaan eläinten näkökulmasta, kohdistuen lähtökohdat eläinten kokemaan hyvinvointiin, lainsäädännön velvoitteisiin, eläinterveyden säilyttämiseen ja lajityypillisiin vaatimuksiin.

Analysoiduista tiedoista luodaan käytänteitä joiden toteuttamisen kautta eläinten hyvinvointiin pystyttäisiin vaikuttamaan. Huomiota kiinnitetään eläinten lisäksi käytänteiden toteuttamisen mahdollisuuksiin, käytännöllisyyteen, ympäristövaikutuksiin, kustannuksiin sekä kestävytyteen. Lisäksi huomioidaan

turvallisuus, eettisyys sekä asiakkaan ja yrittäjän toiminnot. Tietojen yhteen saattamiseksi, sekä luotujen käytänteiden toimivuuden varmistamiseksi järjestetään työpaja hankkeen toteuttajien ja asiantuntijoiden kesken. Tiedot tuotetaan tieto-/materiaalipaketeiksi (esim. artikkelit – tieteelliset sekä populaari).

Työpaketti 4: Yleiset tiedotustilaisuudet

Toteutus: Syyskuu 2016-huhtikuu 2017

Keskeisiä toimenpiteitä

- PowerPoint (tms.) -esitysten luominen tiedotustilaisuuksia varten
- Tiedotustilaisuudet koiravaljakoista, poroista ja hevosista järjestetään eri paikkakunnilla (Rovaniemi, Levi/Kittilä, Inari/Saariselkä ja Pyhä-Luosto)
- Eri tilaisuuksiin osallistuminen (esim. matkailuparlamentti, yhdistysten kokoukset, poroparlamentti ym.)

Työpaketin toteuttamisesta vastaavat Lapin amk ja Lapin yliopisto yhdessä. Amk keskittyy eläimen hyvinvoinnin näkökulmaan ja Lay liiketoiminta- ja asiakasnäkökulmaan. Mukana myös asiantuntijatahoja.

Hankitut tiedot välitetään tiedotustilaisuuksien kautta laajasti eri puolilla Lappia. Tilaisuuksiin kutsutaan laajasti osallistujia niin yrittäjiä, kuin harrastajia ja viranomaisia. Tilaisuudet teemoitetaan koskemaan eläinlajeja. Järjestettävien tilaisuuksien lisäksi tietoa välitetään olemassa olevien tilaisuuksien ja tapahtumien kautta, joissa hankkeen kohderyhmien edustajia on jo paikalla.

Työpaketti 5: Yrittäjien sparraus

Toteutus: Huhtikuu-syyskuu 2017

Keskeisiä toimenpiteitä

- Yrittäjien, asiantuntijoiden ja viranomaisten kokoaminen työpajoihin, työpajat järjestetään Rovaniemellä huhti-toukokuussa 2017 sekä elo-syyskuussa 2017
- Käytänteiden luominen sekä eläinten hyvinvoinnin ylläpitämiseen että eläinten hyvinvoinnin hyödyntämiseen yrityksen liiketoiminnassa
- Tiedon välittäminen yhdistysten kautta

Työpaketin toteuttamisesta vastaavat Lapin amk ja Lapin yliopisto yhdessä. Amk keskittyy eläimen hyvinvoinnin näkökulmaan ja Lay liiketoiminta- ja asiakasnäkökulmaan. Mukana on myös asiantuntijatahoja.

Yrittäjien välistä yhteistyötä sekä käytäntöjen välittämistä ja jakamista osapuolilta toisille toteutetaan sesonkien ulkopuolella järjestettävissä työpajoissa. Työpajoihin osallistuu asiantuntijoita sekä viranomaisen

edustajia, jotta niissä tulisi huomioiduksi kaikki eläinten hyvinvointiin liittyvät näkökulmat. Työpajojen tuloksia välitetään alan yhdistysten kautta mm. internet-sivujen ja jäsentiedotteiden avulla.

Työpaketti 6: Ohjeistus- ja markkinointimateriaali

Toteutus: maaliskuu 2017- lokakuu 2017

Keskeisiä toimenpiteitä

- Videot eläinten käsittelystä matkailupalvelussa
- Kirja eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja hyvinvoinnin hyödyntämisestä yrityksen liiketoiminnassa (Kuvakirja)
- Eläimen ostajalle jaettava ohjeistus (mm. eläimen lajityypillisistä tarpeista)
- Matkailijoille ja matkanjärjestäjille tiedotus- ja viestintämateriaalia

Työpaketin toteuttamisesta vastaavat Lapin amk ja Lapin yliopisto yhdessä. Videoiden ja kuvakirjan tuottamisessa Amk keskittyy eläimen hyvinvoinnin näkökulmaan ja Lay liiketoiminta- ja asiakasnäkökulmaan. matkailijaesitteisiin. Eläimen myyntiin liittyvästä ohjeistuksesta vastaa amk. Matkailutoimijoille jaettavasta viestintämateriaalista vastaa yliopisto. Mukana on myös asiantuntijatahoja.

Eläinten käsittelystä toteutetaan videot, joita voidaan käyttää matkailuyrityksissä henkilöstön perehdytykseen sekä myös osin markkinoinnissa välittämään asiakkaille tietoa eläinten kohtelusta ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Videon kuvaus ja editointi toteutetaan ostopalveluna.

Hankkeessa tuotetut tiedot kootaan myös käytännönläheiseen ja selkeään laajasti kuvitettuun kirjaseen. Kirjaseen lisätään havainnollistavien kuvien lisäksi helposti omaksuttavissa olevaa tietoa eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä niin eläimen näkökulmasta kuin yrittäjänkin näkökulmasta. Kirjasta teetetään muutaman sadan kappaleen painos ja muutoin sen levittäminen toteutetaan e-versiona.

Eläinten myyntiin liittyviin tilanteisiin tueksi toteutetaan ohjeistukset kirjallisena, joita mm. koirakennelin, hevostilojen ja porotilojen toimijat voivat antaa eläinten myyntitilanteessa ostajalle tiedoksi. Näin pyritään lisäämään eläinten hyvinvointia ja tuomaan työeläinten myyntitilanteisiin ostajan ja myyjän välille tiedonvaihtoa ja harkintaa.

Osaan eläinten asianmukaiseen ylläpitoon ja kohteluun liittyvistä kysymyksistä matkailussa liittyy tietämättömyys pohjoisten olojen eläinten ominaisuuksista, tai muista eläimiin kohdistuvista asioista. Näitä pyritään välttämään tuottamalla matkailijoille ja matkanjärjestäjille suunnattua tietopohjaista materiaalia.

Toimijat

Hanke toteutetaan Lapin Ammattikorkeakoulu Oy:n (Lapin AMK) ja Lapin yliopiston (Lay) toimesta, jotka solmivat keskenään tuensiirtosopimuksen. Hankkeen päähakija ja hallinnoija on Lapin amk, joka huolehtii hankekirjanpidosta omalta osaltaan, vastaa yhteydenpidosta tuen myöntäneeseen viranomaiseen ja koostaa sekä toimittaa maksatukset. Lay kirjaa omaan kirjanpitoonsa osatoteutuksesta syntyneet kustannukset ja toimittaa ne hallinnoijalle.

Lapin AMK

Lapin ammattikorkeakoululla oli vuonna 2014 Suomen ammattikorkeakouluista suurin volyyymi ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa. Lapin ammattikorkeakoululla on vahva hankeorganisaatio. Lapin amk strategia tukee aluekehitystä. Ja erityisesti luonnonvarojen älykkään käytön edistämisen strateginen painoala suuntaa vahvasti mm. matkailun ja porotalouden kehittämiseen. Ammattikorkeakoulun luonnonvara-alalla koulutetaan agrologeja, joiden koulutukseen kuuluu muun muassa porotalous ja kasvituotanto. Lapin ammattikorkeakoululla on ainoana ammattikorkeakouluista koulutusvastuu porotalouden opetuksesta. Lapin AMKin matkailupalveluiden osaamisala kouluttaa matkailualan ammattilaisia, ja tekee erityisesti Lappia palvelevaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyötä matkailualalla.

Lapin yliopisto

Lapin yliopistolla on laaja kokemus eri rahoittajien mahdollistamien erilaisten tutkimus-, kehittämis- ja koulutushankkeiden sisällöllisestä toteuttamisesta eri toimialoilla. Hakija on perehtynyt hyvin ja monipuolisesti erityyppisten hankkeiden toteuttamiseen rahoittajan ohjeiden mukaisesti. Hankkeen sisällöllisestä koordinaatiosta vastaavat Lapin yliopiston kokeneet hanketoimijat ja hankkeen taloushallinnon hoitavat Lapin yliopiston hanketaloushallinnon ammattilaiset.

Matkailu on yksi Lapin yliopiston painopistealoista, jonka kehittämiseen panostetaan vahvasti esimerkiksi matkailututkimuksen oppiaineen sekä Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin kautta. MTI:ssa on toteutettu lukuisia matkailun kehittämiseen liittyviä hankkeita Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston yhteistyönä.

Eläinten hyvinvointi on osa matkailun vastuullista vieraanvaraisuutta, joka on ollut Lapin yliopiston osaamisen kehittämisessä siitä lähtien, kun matkailututkimuksen oppiaine on perustettu. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin myötä Lapin yliopiston vastuulliseen vieraanvaraisuuteen liittyvä osaaminen on täydentynyt Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin matkailuopiston osaamisella.

Henkilöstö ja ohjausryhmä

Toimenpiteet toteuttavat pääasiassa Lapin AMKin hankehenkilöstö ja asiantuntijat matkailun sekä luonnonvara-alan osaamisaloilta sekä Layn hankehenkilöstö ja asiantuntijat matkailun alalta. Hankkeessa toteutettavasta opiskelijatyöstä, vastaavat hankehenkilöstö. Hankkeen toteutukseen (työpajat, infotilaisuudet) osallistuvat viranomaiset ja yrittäjät sekä ostopalveluiden kautta kohdennettuihin teemoihin tarvittavat asiantuntijat toteuttamalla mm. sisällöntuotantoa, tiedon popularisointia sekä asiantuntijaluentoja. Muita ostopalveluna hankittavia palveluita ovat graafinen ilme sekä taitto/painotyöt julkaisuihin. Lisäksi kuvaus ja editointi videoihin hankitaan ostopalveluna.

Hankehenkilöstön, opiskelijoiden ja asiantuntijoiden kanssa solmitaan oikeudensiirtosopimukset hankkeen tuloksiin kohdistuvista oikeuksista, sillä hankkeen tulokset ovat julkisia.

Hankkeen suunnitteluvaiheessa on nimetty ohjausryhmä, jonka tehtävänä on seurata hankkeen etenemistä ja ohjata hanketta sen sisältöön liittyvissä kysymyksissä. Ohjausryhmä on sitoutettu hankkeen käynnistyessä kirjallisella suostumuksella toimimaan ohjausryhmän jäsenenä. Ohjausryhmä koostuu sidosryhmäorganisaatioista, asiantuntijoista ja rahoittajatahon edustajista.

Esitetty ohjausryhmän kokoonpano

1. Rahoittajan edustaja
2. Lapin ammattikorkeakoulun edustaja / Sanna Vinblad, projektityöntekijä
3. Lapin yliopiston edustaja / Jarno Valkonen, professori
4. Lapin yliopisto – Arktinen keskus / Joonas Vola, tutkija
5. Hevosalan yrittäjät/Päivi Hiukka, Polar Light Tours Oy
6. Koiravaljakko yrittäjä/ Pasi Ikonen, Cape Lapland & Hetta Huskies
7. Porotilayrittäjä/ Miia Merkku, Arctic Reindeer Oy
8. Valvontaeläinlääkäri / Raisa Kiimamaa

Hankkeen hakukriteereissä vaaditaan, että tiedonvälitystä koskevalla hankkeella tulee olla hankkeen laatuun nähden ammattitaitoinen toteuttaja. Hankkeessa on varmistettu, että hankkeen toteuttajilla on riittävä osaaminen niin eläinten hyvinvoinnista, vastuullisesta matkailuliiketoiminnasta kuin viestinnästäkin. Vastuulliseen matkailuliiketoimintaan liittyvä osaaminen on tutkimus-, koulutus ja kehittämistehtäviä toteuttaneiden toimijoiden osalta maakunnan huippua. Eläinten hyvinvointiin liittyvää osaamista on laajasti mm. poroon, sen hyvinvointiin ja käsittelyyn liittyvä osaaminen on valtakunnan huippua. Asiantuntijuutta hankitaan tarvittavin osin ostopalveluna niin matkailutoiminnan kehittämiseen, tiedottamisen kuin eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyen. Hankkeen toimintaan on alustavasti varattu asiantuntijoille resursseja jotka ovat toimineet opetus-, kehitys-, neuvonta ja tutkimustehtävissä matkailu ja luonnonvara-alalla. Asiantuntijat ovat kirjoittaneet useita kirjoja ja oppaita, sekä toimineet luennoitsijoina ja asiantuntijana useissa eri tilaisuuksissa. Kummallakin toteuttajaorganisaatiolla on ammattitaitoinen viestintäosasto, joita hyödynnetään hanketoiminnassa ja heille varataan resursseja viestinnän toteuttamiseksi.

Mikäli hankkeelle palkataan työntekijöitä lisää, on palkkauksen ehtona osaaminen joka on saavutettu joko käytännön kautta ja/tai osoitetulla ammattipätevyydellä tai soveltuvalla tutkintotodistuksella.

Toteutusriskit

Hanketyöntekijöiden rekrytointi

Hyödynnetään organisaation osaamista hakemuksen valmistelussa, selvitetään resurssitarpeet ennakkoon asiantuntijoiden avulla. Henkilöstön rekrytoinnissa käytetään hyväksi olemassa olevaa henkilöstöä ja osaamista Hyödynnetään aiempien hankkeiden kokemukset. Aikataulutetaan toimet ja seurataan tehokkaasti. Huolehditaan hankehenkilöstön ammattitaidosta (substanssiosaaminen ja organisaatiossa oleva hallinnollinen osaaminen). Toteutetaan tarvittaessa muutokset hankesuunnitelmaan ja rekrytoidaan lisähenkilöstöä. Uudet työntekijät perehdytetään tehtäviinsä hyvin. Perehdyttäminen koskee myös hankkeessa työskentelevää opiskelijaharjoittelijaa

Hankehenkilöstön vaihtumisesta johtuvat ongelmat

Työstetään selkeät työpaketit jotka on projektisoitavissa pienempiin kokonaisuuksiin. Huolehditaan, että kaikki ovat tietoisia rooleistaan ja tehtävistään, selkeä hankkeen johtaminen ja seuranta, sisäinen tiedottaminen, välikatselmuksset, osaava projektipäällikkö/hankehenkilöstö, ongelmakohtien selvittäminen ja tarvittaessa resurssien uudelleen suuntaaminen.

Organisatoriset riskit yhteishankkeissa

Valitaan osaavat kumppanit, sitoutetaan toimijat hankkeeseen jo valmistelu vaiheessa. Tehdään sopimus ja määritellään vastuut ja velvollisuudet. Perehdytetään osatoteuttajat ja aikataulutetaan raportointi.

Aikataulutus

Hankkeen eri vaiheiden toteuttamisesta laaditaan suunnitelma, jonka toteutumista seurataan hanketoimijoiden ja ohjausryhmän toimesta.

Yritysyhteistyö

Alustava esiselvitys tehty, joten hankkeen tarve on lähtenyt yrityksistä. Yritysten kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä mm workshopeissa ja tiedotustilaisuuksissa.

Taloudellinen riski

Hankkeen taloutta seurataan säännöllisesti projektihenkilöstö ja taloushallinnon toimesta, sekä käsitellään ohjausryhmän kokouksissa.

Tiedon kulku

Hankesuunnitelma on tehty tiimissä, johon on osallistunut useita henkilöitä Lapin yliopistosta ja Lapin ammattikorkeakoulusta Hankkeen aikana pidetään säännöllisesti välikatselmuksia hanketoteuttajien välillä ja ohjausryhmän toimesta, jotta hankkeen tilannetta voidaan seurata sekä tiedottaa siitä. Hankkeen aikana pidetään tiiviisti yhteyttä myös mukana oleviin matkailuorganisaatioihin.

Organisaatio ja johtaminen

Hankkeelle perustetaan ohjausryhmä, johon kuuluu yritysten, matkailun alueorganisaation sekä toteuttavien organisaatioiden edustajia. Ohjausryhmän tehtävänä on seurata hankkeen etenemistä hankesuunnitelman mukaisesti ja tarvittaessa esittää muutosta hankkeen toteutukseen. Hankkeeseen rekrytoidaan Lapin amkista projektipäällikkö, jolla on aikaisempaa kokemusta vastaavien hankkeiden toteuttamisesta.

Ei saada tuloksia välitettyä hankkeen aikana käytäntöön

Hankkeen projektisoitu työpakettien rakenne mahdollistaa osatulosten hyödyntämisen, työstetään tulokset valmiiksi ajallaan ja pidetään aikatauluista kiinni. Tuloksien välittäminen kohderyhmille pyritään tekemään toiminnan yhteydessä jolloin heille siirtyy tietoa kokoajan. Viestinnässä hyödynnetään myös Lapin amk viestintäyksikköä jolloin saadaan asiantuntija näkemys myös viestinnällisiin toimintoihin.

Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen

Hankkeen jälkeen yritykset voivat vakiinnuttaa eläinten eettisen kohtelun osaksi toimintaansa hankkeessa toteutettavien koulutusten sekä konkreettisten työkalujen avulla. Hankkeen tulokset levitetään matkailukentälle tehokkaan tiedotuksen ja viestinnän kautta. Hankkeen tuloksena yrittäjien tietoisuus eläinten hyvinvoinnista kasvaa ja he osaavat hyödyntää sitä liiketoiminnassaan. Hanke myös lisää yleisellä tasolla tietoisuutta matkailussa hyödynnettävien eläinten oloista. Lisäksi eläinten hyvinvointi ja olosuhteet paranevat. Hanke myös edistää yrittäjien sekä tutkimuksen ja koulutuksen välistä yhteistyötä. Hankkeen päättymisen jälkeen tuloksia hyödynnetään oppilaitosten opetusmateriaalina, joten hankkeessa tuotettu tieto siirtyy eteenpäin pidemmälläkin aikavälillä. Hankkeessa saatujen tulosten pohjalta suunnitellaan myös uusia teemaan liittyviä hankkeita.

Tulokset

Hankkeen tuloksena tuotetaan tiedotus- ja ohjeistusmateriaalia matkailussa käytettävien eläinten ruokinnasta, hoidosta ja käsittelystä niiden matkailukäyttöön liittyen. Tuotettua tietoa välitetään kirjallisessa muodossa mm. artikkeleiden ja opas-julkaisujen kautta, sähköisesti tietoa siirretään videoiden muodossa sekä oppaiden e-versioiden kautta. Konkreettisesti tietoa siirretään tiedotus- ja sparraustilaisuuksissa joissa käsitellään työeläinten ruokintaa ja käsittelyä sekä eläinten hyvinvoinnin hyödyntämistä yrityksen liiketoiminnassa.

Konkreettiset tulokset:

- 1) Yritysvierailut 10 kpl
- 2) Tiedon koontiin liittyvä työpaja 1 kpl
- 3) Matkailussa käytettävien eläinten hyvinvointiin liittyvät yleiset tiedotustilaisuudet 12 kpl
- 4) Osallistuminen eri tilaisuuksiin eläinten hyvinvointi teemaan liittyen n. 5 kpl
- 5) Yrittäjille suunnatut workshopit 2 kpl
- 6) Matkailussa käytettävien eläinten hyvinvoinnin edistämiseen ja hyödyntämiseen liittyvä havainnollinen kuvakirja, painos 300 kpl + e-versio
- 7) Matkailussa käytettävien eläinten hyvinvoinnin edistämiseen ja hyödyntämiseen liittyvä havainnollinen video 1-3 kpl (yleiseen levitykseen)
- 8) Eläimen myyntiopas
- 9) Esitemateriaali yritysten asiakkaille sekä matkanjärjestäjille eläinten hyvinvointiin liittyen

Mittarit

- tilaisuuksiin osallistuvien määrä, kpl
- tiedotustilaisuuksien määrä, kpl
- tuotettujen julkaisujen määrä, kpl

Tiedottaminen

Hankkeessa noudatetaan rahoittajan edellyttämiä viestintäohjeita, kuten käytetään EU-lippua ja maaseuturahaston tunnuslausetta ja tehdään hankejulisteet rahoittajan ohjeiden mukaan. Hankkeesta tiedotetaan toteuttajien ja sidosryhmien sekä yhteistyöhankkeiden sivuilla, sekä maaseutuverkostossa/maaseutu.fi -sivuilla, jonne kootaan hanke-esittely sekä tiedotetaan tapahtumista ja tuloksista. Hankkeesta laaditaan väli- ja loppuraportit rahoittajan ohjeen mukaisesti

Hankkeen tiedottaminen tarkennetaan hankkeen käynnistyessä ja sovitaan yhteiset menettelytavat kohderyhmien tavoittamiseen sekä tulosten välittämiseen.

Alustava tiedotussuunnitelma

Kenelle = Sisäiset kohderyhmät: hanketoimijat, rahoittaja, ohjausryhmä

Miten= Yhteydenpito kasvotusten, puhelimitse, sähköpostitse, postitse, skypekokoukset, palaverit, kokoukset, työpajat, tietoaalusta. Juliste, Internetsivut.

Milloin = Ohrykokous min 2krt/vuosi; toimijakokoukset 4krt/vuosi; start up työpaja hankkeen alussa, Juliste ja internetissä tiedottaminen toteutetaan heti hankkeen alussa.

Kuka = Lapin amk- kutsuu kokoon

Mitä=Ajankohtaiset asiat, hankkeen etenemisen seuranta, toimenpiteiden määrittäminen. Hankkeesta tiedottaminen omille organisaatioille ja yhteistyökumppaneille.

Kenelle =Ulkoiset kohderyhmät:

Miten= Yhteyden pito s.postilla ja tilaisuuksissa. Tiedotus internetissä ja somessa sekä lehdissä

Milloin= tilaisuuksien kutsut hyvissä ajoin ennen tapahtumaa. Toimintoihin (kyselyt, haastattelut, havainnointit) yhteydenotto ennen toimenpiteen käynnistämistä.

Kuka = projektipäällikkö, asiantuntijat, projektisuunnittelijat, projektikoordinaattorit

Mitä = osallistuminen hankkeen toimintoihin, hankkeen tulosten tiedottaminen

Kenelle = Tiedotusvälineet

Miten= Sähköposti, lehdistötiedotteet, internet

Milloin =tiedote hankkeen alussa, 3 juttua / vuosi paikallislehdissä; Internetin päivitys väh. 2 krt/vuosi

Kuka=asiantuntijat + projektipäällikkö/-suunnittelija sekä viestintäyksikkö/Lapin amk

Mitä=Ajankohtaiset uutiset hankkeen toiminnasta/tuloksista.

Hankkeen kustannukset

Eläinten hyvinvointi matkailupalveluissa tiedonvälityshankkeen tukiprosentti on 100 %. Hankkeen tiedonvälitystoiminnat suuntautuvat laajalle toimijajoukolla jolloin tiedonvälittäminen ei kohdennu yksittäisille toimijoille.

Hankkeen kustannukset muodostuvat henkilöstökuluista ja ostopalveluista. Hankkeessa ei kerry suuria määriä matkakustannuksia, joten luonteva valinta on tällöin 24 %:n flat rate osuudella oleva hanke. Flat raten sisälle tulevat matkat ja pienet hankkeessa tarvittavat investoinnit ja vuokrat. Flat raten kustannusrakenteen valintaan vaikutti myös sen tarkoitus vähentää maksatushakemuksen laatimiseen ja varmentamiseen sekä tukikelpoisten menojen tarkistamiseen käytettävää aikaa.